

วงม้งคละงานมงคล จังหวัดอุดรดิตถ์

Uttaradit Province's Mangkla Band in an Auspicious Occasion.

ธีระพงษ์ ทัพอาจ

Teerapong Tup-at

อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Lecturer from the Faculty of Education Uttaradit Rajabhat University

Corresponding Author Email: faronong@gmail.com

Received: 13 June 2022

Revised: 9 August 2022

Accepted: 13 August 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของวงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ 2. เพื่อศึกษาลักษณะทางดนตรีของวงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ และ 3. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของวงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ โดยมีเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสัมภาษณ์และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์แบบเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ประวัติความเป็นมาของวงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2470 จึงได้มีการรวมตัวกันความเป็นมาของคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ วงม้งคละมีบทบาทที่สำคัญในท้องถิ่น เพราะได้เข้าไปรับใช้บรรเลงในงานต่าง ๆ กันอย่างแพร่หลาย ในหมู่บ้านโดยเมื่อก่อนนั้นตำบลคอรุมมีวงม้งคละถึง 2 วง พอมาถึงในปัจจุบันเหลือเพียงวงเดียว ที่ยังสืบทอดต่อกันมาจนเป็นที่นิยมของคนในท้องถิ่น 2) ลักษณะวงม้งคละคณะลำดวนวัยใส มีเครื่องดนตรีที่ใช้ผสมรวมวงในการบรรเลงแต่รวมไม่ระบุแบบกฎเกณฑ์ตายตัว ขึ้นอยู่กับใครนัด หรือชอบเครื่องดนตรีชิ้นใดก็จะนำเข้าไปผสมวงซึ่งทุกคนจะต้องมีเครื่องดนตรีประจำตัว รูปแบบของเสียงจึงมุ่งเน้นไปในด้านของความดังเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ไม่มีลักษณะของการประสานเสียงการประสมเสียงของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดในการผสมวงขาดความสัมพันธ์กันในรูปแบบของระดับเสียงสูง เสียงกลาง และเสียงต่ำ และ 3) บทบาทหน้าที่ของวงม้งคละคณะลำดวนวัยใส เป็นถือว่าเป็นดนตรีที่มีความสำคัญ และมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมใดเกิดขึ้นในหมู่บ้านวงม้งคละคณะลำดวนวัยใสจะถูกนำเข้าไปใช้ประกอบในกิจกรรมนั้น ๆ อยู่ตลอดเวลา โดยมีบทบาทหน้าที่ทั้งในกิจกรรมด้านพิธีกรรมและกิจกรรมด้านความบันเทิงด้านพิธีกรรม วงม้งคละคณะลำดวนวัยใส มีบทบาทหน้าที่ในการบรรเลงประกอบขั้นตอนต่าง ๆ ของพิธีกรรมเพื่อช่วยเสริมให้พิธีกรรมมีความสมบูรณ์ครบถ้วน พิธีกรรมมีความศักดิ์สิทธิ์ผู้ที่มาร่วมงานได้รับความเป็นสิริมงคล ด้านความบันเทิง มีบทบาทหน้าที่ช่วยสร้างบรรยากาศภายในงานให้มีความสนุกสนานต่าง ๆ ด้านความบันเทิง มีบทบาทหน้าที่ช่วยสร้างบรรยากาศภายในงานให้มีความสนุกสนาน เพลิดเพลินและสร้างความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันในพิธีกรรมนั้น ๆ

คำสำคัญ: วงม้งคละ, งานมงคล, จังหวัดอุดรดิตถ์

Abstract

This research consists purposes were 1. to study the history of the Mangola group of Lamduan Waisai group Korum Sub-district Pichai district Uttaradit province 2. to study the musical characteristics of the Lamduan Waisai Mangkala Band Khorum Sub-district Pichai District Uttaradit Province and 3. to study the roles and duties of the Lamduan Waisai Mangkala Band Khorum Sub-district Pichai District Uttaradit Province. This is a qualitative

research. The research tool is an interview form, and the information gathered from the interview form and related documents is used. to analyze the content. The results showed that 1) History of the Lamduan Waisai Mangkala Band, Korum Sub-district, Pichai District, Uttaradit Province It was established in the year 2470, so the history of the Lamduan Waisai group was gathered in Korum Sub-district, Pichai District, Uttaradit Province. The Mangala Band plays an important role in the locality. because it has been widely used in various works In the village, in the past, Korum sub-district had 2 mangkala circles, and when it arrived, there was only one left in the present. Which is still inherited until it is popular with the local people 2) Characteristics of the mango group of Lamduan Yuaysai group There are musical instruments that are used to combine the band in playing the brass band without a fixed pattern depending on who is good at it. Or like any instrument, it will be brought into the mix, which everyone must have a personal instrument. sound format therefore focusing on the aspect of loudness to make it fun There is no characteristic of the harmonization of each instrument in the orchestra mix, in the form of highs, mids, and lows and 3) the roles and duties of the Mangala group of Lamduan Waisai It is considered that music is important. and is related to the way of life of the local people No matter what activity takes place in the village of Wong Mangkla, the group of Lamduan Wai Sai will be brought to use in that activity through time, having a role in both ritual activities and ritual entertainment activities. Mangala group, Lamduan Yuaysai group It has a role to play in the various steps of the ritual to help enhance the completeness of the ritual. The rituals are sacred and those who attend the event are blessed with auspiciousness. entertainment Play a role in helping to create a physical atmosphere in the event to have fun in various fields of entertainment. It plays a role in helping to create a fun atmosphere in the event. Enjoy and create unity and work together in the rituals.

Keywords: Mangkla Band, Auspicious Occasion, Uttaradit Province

บทนำ

ไทยรับดนตรีมาจากอินเดียเรียกว่าเบญจดุริยางค์ที่เป็นต้นแบบให้วงประโคมปี่กลองชนะ จากความในศิลาจารึกสมัยพ่อขุนรามคำแหงจากสุโขทัย ดังกล่าว ระบุถึงอุปกรณ์ในวงมโหรี คือขลุ่ย 2 และกลอง 3 สันนิษฐานว่าเป็นขลุ่ยในวงมโหรี และกลองดังกล่าว คือกลองยืน กลองหลอน และกลองมโหรีในวงมโหรี ตามธรรมเนียมกษัตริย์ลัทธิลังกาแต่โบราณนั่นเอง ดนตรีมโหรีจึงเป็นดนตรีชั้นสูงสำหรับพระพุทธรูปศาสนาของอาณาจักรสุโขทัย ก่อนที่จะกลายเป็นดนตรีพื้นบ้าน มีลักษณะการผสมวงคล้ายคลึงกับเบญจดุริยางค์ของศรีลังกาและอินเดีย วงปี่กลองเป็นดนตรีที่ใช้อยู่ในราชสำนักมาตั้งแต่สมัยอดีต เป็นวงดนตรีที่มีความสำคัญมีบทบาทหน้าที่รับใช้สังคมชั้นสูง โดยนำไปใช้กับพระราชพิธีต่าง ๆ ในราชสำนัก เช่นพระราชพิธีแต่งงาน พระราชพิธีแห่ศพ การเสด็จออก เสด็จเข้าในการวาระการของพระมหากษัตริย์ เป็นต้น

มโหรี ไทยรับมาจากอินเดียเรียกว่าเบญจดุริยางค์ที่เป็นต้นแบบให้วงประโคมปี่กลองชนะ คาวาพาทย์ล้วนสำหรับ ปรากฏเป็นครั้งแรกในประเทศไทยในจารึกวัดโคกการาม (พบ ณ เมืองเก่า สุโขทัย) ซึ่งอาจจะคล้ายกับมโหรีของ ลังกา กล่าวไว้ว่า พาทย์ล้วน สำหรับ หมายถึง วงตีเป่า ใช้ประโคมในงานมงคลมีปี่เป็นเครื่องเป่าต้นทำนองและมีเครื่องตีประเภทขลุ่ย กลองตามจำนวนที่ต้องการมีต้นแบบอยู่ในอินเดียได้ เรียกว่า ปญฺจดุริย ลังกาเรียกว่าปญฺจวาทะทุกวันนี้คน ลังกาก็จะรู้จักในชื่อมโหรี

ใช้สำหรับตีเป่าประโคมในงานมงคล เช่น ประโคมรับพระสงฆ์ ซึ่งชาวสุโขทัย พิษณุโลก อุตรดิตถ์ ยังคงรักษาสืบทอดมาจนถึงทุกวันนี้ (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2530, น.56-59)

วังมัจฉะ หลักฐานที่จำเป็นต่อการศึกษาเกี่ยวกับประวัติและพัฒนาการของดนตรีไทยนอกจากหลักฐานจารึกหลักต่าง ๆ ที่กระจัดกระจายอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของประเทศ และงานจิตรกรรม ประติมากรรม บันทึกจดหมาย เรื่องเล่าและตำนานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำนานมโหรีปีพาทย์ซึ่งเป็นพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาต่อราชานุภาพ ซึ่งทรงนิพนธ์เผยแพร่ในปีพุทธศักราช 2460 ความหลักที่ปรากฏในตำนานมโหรีปีพาทย์ฉบับนี้ กล่าวถึงประวัติของเครื่องดนตรีไทยที่สังกัดอยู่ในวงดนตรีไทยประเภทต่าง ๆ ในการอธิบายเกี่ยวกับเรื่องนี้มีการเชื่อมโยงแนวคิดของระบบดนตรีอินเดียโบราณมาเปรียบเทียบกับดนตรีไทย จนไม่อาจจะปฏิเสธได้ว่าการนำเสนอขึ้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลดนตรีอินเดียที่มีต่อดนตรีไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แนวคิดตามพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาต่อราชานุภาพ ในตำนานมโหรีปีพาทย์นี้ ได้ถูกปรับปรุงและเผยแพร่อีกชั้นหนึ่งในตำนานการผสมวงมโหรี ปีพาทย์ และเครื่องสาย เรียบเรียง โดยธนิช อยุธยา โดยงานเขียนฉบับนี้ เป็นสื่ออีกชั้นหนึ่งในการอธิบายความตามพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาต่อราชานุภาพ ให้กระจ่างขึ้น ในภายหลังยังได้ถูกนำไปใช้ในการอ้างอิงในงานเขียนอีกหลายฉบับ อาทิ ดุริยางคศาสตร์ไทย ภาควิชาการ ของมนตรี ตราโมท เป็นต้น (เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี, 2561, น.59-60)

มัจฉะ จัดเป็นดนตรีประเภทวงปี่กลอง ชนิดหนึ่งมีลักษณะการผสมวงคล้ายคลึงกับเบญจดุริยางค์ของศรีลังกาและอินเดีย วงปี่กลองเป็นดนตรีที่ใช้อยู่ในราชสำนักมาตั้งแต่สมัยอดีต เป็นวงดนตรีที่มีความสำคัญมีบทบาทหน้าที่รับใช้สังคมชั้นสูง โดยนำไปใช้กับพระราชพิธีต่าง ๆ ในราชสำนัก เช่นพระราชพิธีแต่งตั้งงาน พระราชพิธีแห่ศพ การเสด็จออก เสด็จเข้าในการวาระการของพระมหากษัตริย์ เป็นต้น การผสมวงปี่ กลอง ยังสามารถบอกถึง ฐานันดร ฐานะทางสังคมของบุคคลได้ วงปี่กลองในส่วนที่ใช้อยู่ในราชสำนักได้มีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้มีรูปแบบแบบแผน และวิธีปฏิบัติมีการกำหนดขอบเขตการบรรเลงและบทบาทความสำคัญไว้อย่างชัดเจน วงปี่ กลองที่ใช้บรรเลงในราชสำนักเรียกว่า วงปี่เนืองกลองชนะ สืบเนื่องจากชนชาติไทยมีความสำคัญใกล้ชิดกับประเทศศรีลังกา จึงรับเอาพุทธศาสนาเถรวาทจากประเทศศรีลังกาเข้ามาใช้ในวิถีชีวิตของคนไทยวัฒนธรรมดนตรีที่ใช้ในการประโคมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เรียกว่ามัจฉะเกร์ จึงถูกนำเข้ามาโดยปรับใช้ให้เหมาะสมกับสังคมไทย และเรียกชื่อใหม่ว่า มัจฉะ เมื่อรับเอาวัฒนธรรมดนตรีมัจฉะเกร์เข้ามาในสังคมไทย ทำให้เกิดวงปี่กลองขึ้นอีกรูปแบบหนึ่งและได้เลียนแบบ โดยเอาวงปี่ กลองนี้ไปใช้ในพิธีกรรมทางศาสนาของราษฎร และปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น อาจมีความแตกต่างกันไปตามสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ ลักษณะของดนตรีมัจฉะเกร์มีความเป็นอิสระขึ้นอยู่กับข้อตกลงของกลุ่มเป็นสำคัญทำนองเพลงใช้วิธีถ่ายทอดแบบปากต่อปาก วิธีการจดจำถ่ายทอดกันต่อมา ไม่มีการจดบันทึก เครื่องดนตรีก็ทำขึ้นใช้เองตามความคิดของผู้ทำรูปทรงขนาดของเครื่องดนตรีไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้จึงเรียกว่าดนตรีพื้นบ้าน ดนตรีมัจฉะเป็นดนตรีที่แพร่กระจายอยู่ในแถบลุ่มน้ำยม และลุ่มน้ำน่าน ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย อุตรดิตถ์ ในปัจจุบันจังหวัดพิษณุโลกนับว่ามีวงดนตรีมัจฉะหลงเหลืออยู่มากกว่าจังหวัดอื่นในแถบภาคเหนือตอนล่าง (ประทีป นักปี, 2544, น.39)

ดังนั้น เป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาวิจัยวงมัจฉะคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัยจังหวัดอุตรดิตถ์ที่เป็นรูปแบบดนตรีประเภทหนึ่งที่มีความเข้มแข็งสามารถดำรงอยู่ได้รับความสนใจจากคนในชุมชน ถึงแม้ว่ากระแสสังคมไทยจะเกิดการเปลี่ยนแปลงจากอิทธิพลสังคมวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นมากขึ้นก็ตาม ด้วยเหตุผลนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาวงมัจฉะคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งเป็นวงดนตรีพื้นบ้านที่ยังคงรับใช้สังคมในปัจจุบัน โดยสืบทอดต่อกันมา 3 รุ่น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาประวัติความเป็นมาของ วงมัจฉะคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ รูปแบบลักษณะของการบรรเลง ทำนองเพลงและบทบาทของวงดนตรีพื้นบ้าน เพื่อค้นหาลักษณะที่เป็นอัตลักษณ์และบันทึกไว้เป็นข้อมูลปัจจัยที่ช่วยให้เกิดการดำรงอยู่ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน และการรักษาสืบทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของวงมโหรีละคอนลำดวนวัยใส ตำบลคอรั้ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาลักษณะทางดนตรีของวงมโหรีละคอนลำดวนวัยใส ตำบลคอรั้ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของวงมโหรีละคอนลำดวนวัยใส ตำบลคอรั้ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **กลุ่มเป้าหมาย** ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและสมาชิกวงมโหรีละคอนลำดวนวัยใส จำนวน 9 ท่าน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. **เครื่องมือในการวิจัย** ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview) ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ประวัติความเป็นมาบทบาทหน้าที่ของวงมโหรีละคอนลำดวนวัยใส ตำบลคอรั้ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ตอนที่ 2 คุณลักษณะทางดนตรีของวงมโหรีละคอนลำดวนวัยใส ตำบลคอรั้ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ตอนที่ 3 บทบาทหน้าที่ของวงมโหรีละคอนลำดวนวัยใส ตำบลคอรั้ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี

3. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือการวิจัย และจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. **การวิเคราะห์ข้อมูล** ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย และการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องวงมโหรีละคอนลำดวนวัยใส ตำบลคอรั้ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาประวัติความเป็นมาของวงมโหรีละคอนลำดวนวัยใส ตำบลคอรั้ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี

ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดอุดรธานี เป็นจังหวัดที่มีวงมโหรีที่สำคัญในท้องถิ่นได้เข้าไปรับใช้บรรเลงในงานต่าง ๆ กันอย่างแพร่หลาย ในหมู่บ้านโดยเมื่อก่อนนั้นตำบลคอรั้มมีวงมโหรีถึง 2 วง พอมาถึงในปัจจุบันเหลือเพียงวงเดียวที่ยังสืบทอดต่อกันมาจนเป็นที่นิยมของคนในท้องถิ่นในการจัดหางานมโหรีไปใช้บรรเลงในงานต่าง ๆ ที่ได้จัดขึ้นในหมู่บ้าน จึงเป็นสาเหตุให้มีแนวคิดในการรวมตัวกันจัดตั้งวงมโหรีขึ้นในหมู่บ้านเพื่อใช้ในกิจกรรมและงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในหมู่บ้าน ซึ่งจะได้เกิดความสะดวกและประหยัดค่าใช้จ่ายอีกด้วยในปี พ.ศ. 2470 จึงได้มีการรวมตัวกันความเป็นมาของคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรั้ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี ย้อนไปถึง 3 รุ่น ด้วยกัน โดยมีผู้ก่อตั้งในรุ่นแรก สมาชิกในวงได้แก่ อาจารย์เพชร แสงอรุณ นายยา ธิราชพิชและญาติพี่น้อง ตั้งแต่ก่อนปี 2470 ในตอนนั้นอาจารย์เพชรเป็นหัวหน้าวง ตอนนั้นนายบุญลือ ขำทอง มาขอฝากตัวเป็นลูกศิษย์และฝึกหัดตีฉาบ เครื่องดนตรีที่ใช้เล่น อาจารย์เพชร กลองหลอน กลองยี่ม มังคละ ฆ้อง ฉิ่ง ฉาบ กรับ อาจารย์เพชรเล่นเป็นทุกเครื่อง และเป็นผู้สอนให้กับชาวบ้านที่สนใจ ในการรับงานสมัยนั้นราคาอยู่ 300 - 500 บาท การแต่งการในการแสดง กางเกงขาวผ้าเสื้อลายดอก สีสันตาม สบายพัฒนาการของวงมโหรี คณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรั้ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี มีการสืบทอดด้วยกันถึง 3 รุ่น ด้วยกัน โดยมีผู้ก่อตั้งในรุ่นแรก เพชร แสงอรุณ พ.ศ. 2470 - พ.ศ. 2525 สมาชิกในวง ได้แก่ อาจารย์เพชร และครอบครัวตั้งแต่ก่อนปี 2470 ในตอนนั้นอาจารย์เพชรเป็นหัวหน้าวงเครื่องดนตรี เป็นต้น วงมโหรีละคอนลำดวนวัยใส ตำบลคอรั้ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี จากการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลในเชิงมานุษยวิทยา แบบมีส่วนร่วมจากวงมโหรีละคอนวัยประหยัด แก้วพุ่ม หัวหน้าวง ได้ทัศนคติในเรื่องนี้ว่า ปัจจุบัน ความนิยมวงมโหรี ของประชาชนได้ เปลี่ยนแปลงความต้องการไปจากเดิมมากแต่ก่อนใช้มโหรีเพื่อประกอบพิธีกรรมและประเพณีต่าง ๆ ไป ในด้านของความศักดิ์สิทธิ์ และศิลปะของการบรรเลงเพื่อความไพเราะ

แต่ปัจจุบัน เป็นไปในด้านของความสนุกสนาน ความครื้นเครงและความโอ้อ่าเท่านั้นเอง จึงอยากจะให้ย้อนกลับไปมองภาพในอดีต ที่ทรงคุณค่าในด้านของวัฒนธรรมประเพณี ตลอดจน เพลงที่เป็นมรดกสืบทอดกันมาแต่โบราณ ได้คงไว้ตลอดไปจากการสัมภาษณ์ นายประหยัด แก้วพุ่ม (2565) และจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมของการดำเนินชีวิตในอาชีพวงม้งคละของวงม้งคละคณะลำดวนวัยใส พบว่า ยังคงยึดอาชีพม้งคละและอาชีพรองเวลาทำนาหรือค้าขาย และในอนาคตยังไม่มีผู้สืบทอดวงม้งคละคณะลำดวนวัยใส จุดเด่นของวงคือมีความสามัคคี ข้อมูลและบริบททางดนตรีครบสมบูรณ์

2. การศึกษาลักษณะทางดนตรีของวงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรั่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

ผลการวิจัยพบว่า วงม้งคละคณะลำดวนวัยใส เป็นการรวมตัวกันของผู้ที่มีความสนใจและมีใจรักในดนตรีโดยเครื่องดนตรีที่ใช้ผสมรวมวงในการบรรเลงแต่แรกไม่มีรูปแบบกฎเกณฑ์ตายตัวขึ้นอยู่กับใครถนัดหรือชอบเครื่องดนตรีชิ้นใดก็จะนำไปผสมวงซึ่งทุกคนจะต้องมีเครื่องดนตรีประจำตัว รูปแบบของเสียงจึงมุ่งเน้นไปในด้านของความดังเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ไม่มีลักษณะของการประสานเสียงการประสมเสียงของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดในการผสมวงขาดความสัมพันธ์กันในรูปแบบของระดับเสียงสูง เสียงกลาง และเสียงต่ำ ซึ่งจะพบเห็นได้จากวงม้งคละพื้นบ้านโดยทั่วไป ลักษณะการผสมวงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ยึดถือรูปแบบของงาน 2 ลักษณะ คือ การผสมวงที่ใช้บรรเลงในงานขบวนแห่บพแบ่งเป็น 1 ประเภท เพลงพิธีกรรม นำไปใช้ประกอบในขั้นตอนของพิธีกรรมและการบูชาครู มีการบรรเลงอยู่ด้วยกัน 1 เพลง เพลงไทยไม่มีสี่ นำไปใช้บรรเลงประกอบการแห่และให้ปี่ตันทำนองเพลงโดยเทียบยกนำเพลงอื่น ๆ ที่สนุกสนานมาร่วมบรรเลงสั้น ๆ ติดต่อกันหลายเพลง ใช้ทำนองเพลงในการบรรเลงแนวทำนองเดียว ไม่มีการประสานเสียงในการบรรเลงระหว่างเครื่องดนตรี บันไดเสียงที่ใช้บรรเลงทางเมเจอร์ (Major) โดยยึดถือตามความถนัดของผู้บรรเลง

3. เพื่อศึกษาบทบาทและหน้าที่ของวงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรั่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า วงม้งคละคณะลำดวนวัยใสหัวหน้าวง, นักดนตรีอาวุโส, นักดนตรี, ผู้ชม ได้ทัศนคติในเรื่องนี้ว่า ปัจจุบันความนิยมวงม้งคละประชาชนได้ เปลี่ยนแปลงความต้องการไปจากเดิมมากแต่ก่อนในช่วงม้งคละเพื่อประกอบพิธีกรรมและประเพณีต่าง ๆ ไป ในด้านของความศักดิ์สิทธิ์หัวหน้าวงนายประหยัด แก้วพุ่มในการสัมภาษณ์หัวหน้าคณะวงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรั่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์อายุ 77 ปี ตำบลคอรั่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ประเทศไทย การศึกษาจบชั้น ป.6 จากโรงเรียนวัดท้ายน้ำ อาชีพหลัก ประธานชุมชนผู้สูงอายุ อาชีพรอง เล่นดนตรีม้งคละวันเดือนปีที่ให้ข้อมูล 5/7/65 รับถ่ายทอดด้วยฝึกเล่นกันเอง เครื่องที่เล่นฉิ่ง,ฉาบ,กรับ เริ่มตั้งคณะการแสดงตั้งแต่อายุ 8 ปี คณะของท่านมีอายุการแสดงมากี่ปี 50 งาน มีผู้แสดงในคณะทั้งหมด 9-10 คน ผู้แสดงในคณะมีการจัดแบ่งหน้าที่การแสดงตามความถนัด เคยเป็นผู้ฝึกสอนให้คนในวงและเด็กนักเรียน การฝึกหัดวงม้งคละพื้นบ้านในสมัยก่อนกับปัจจุบันแตกต่างกันมากเพราะสมัยนี้เน้นการแห่อย่างเดียว รายได้อยู่ที่ 100-200 บาท ลักษณะทางดนตรีของวงม้งคละพื้นบ้านในอดีตต่างจากปัจจุบันแตกต่างกันมากเพราะสมัยก่อนจะมีเพลงในการตีม้งคละหลายเพลงแต่ปัจจุบันมีเหลือ 1 เพลงเท่านั้น ที่ใช้บรรเลงในการแสดงสืบทอดวงม้งคละพื้นบ้านจากใครมีวิธีการฝึกกันเองคิดว่าการแสดงวงม้งคละพื้นบ้านมีปรับตัวไปไม่มากนักการเช่น แต่งกายเนื้อหาของการแสดงดนตรีการจัดเวทีไม่ค่อยมีปัญหาการจัดตามสภาพงานที่แสดงกาลเทศะของการแสดงดนตรีอุปกรณ์ประกอบการแสดงดนตรีเครื่องดนตรีม้งคละทั้งหมดในวงม้งคละเทคนิคที่ใช้ในการแสดงโดยก่อนจะขึ้นเพลงจะมีการโย 3 ครั้ง เนื้อหาของเพลงที่ใช้เล่นตลอดทั้งงานเป็นเพลงจังหวะกลองไม่มีสี่ เอาไว้อัญเชิญครูอาจารย์ในการแสดงแล้วให้ปี่เป่าบรรเลงทำนองเดินไปแล้วนำเพลงที่มีทำนองใกล้เคียงมาบรรเลงต่อให้เกิดความเพลิดเพลิน เพลงที่ใช้ในอดีต-ปัจจุบันมันเปลี่ยนแปลงไปมากแต่ก่อนนั้นจะมีเพลงประจำกลองหลายเพลงในปัจจุบันนี้เหลือเพลงประจำกลอง 1 เพลง เท่านั้นด้วยวัยที่มากแล้วไม่มีการถ่ายทอดจากผู้สอนการแสดงดนตรีและการบรรเลงวงม้งคละพื้นบ้านมีสำเนียงเอกลักษณ์แบบดนตรีทางภาคกลางเป็นการบรรเลงที่แตกต่างจากวงดนตรีประเภทอื่น ๆ อย่างมาก เหตุผลใดที่ทำให้คณะได้รับความนิยมนจากผู้ชมทุกวันนี้คือ ความ

เป็นพื้นบ้านเก่าแก่ดำรงอยู่มานาน จนถึงวันนี้ควรค่าให้การอนุรักษ์ไว้ให้กับคนรุ่นหลัง จึงทำให้วังมัจฉะคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรั่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิติติ เป็นที่รู้จักกันเป็นอย่างดีในชุมชน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องวังมัจฉะคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรั่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิติติ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของวังมัจฉะคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรั่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิติติ พบว่า จังหวัดอุดรดิติติ เป็นจังหวัดที่มีวังมัจฉะที่สำคัญในท้องถิ่นได้เข้าไปปรับใช้บรรเลงในงานต่าง ๆ กันอย่างแพร่หลาย ในหมู่บ้านโดยเมื่อก่อนนั้นตำบลคอรั่มมีวังมัจฉะถึง 2 วัง พอมาถึงในปัจจุบันเหลือเพียงวังเดียวที่ยังสืบทอดต่อกันมาจนเป็นที่นิยมของคนในท้องถิ่นในการจัดหางวังมัจฉะไปใช้บรรเลงในงานต่าง ๆ ที่ได้จัดขึ้นในหมู่บ้าน จึงเป็นสาเหตุให้มีแนวคิดในการรวมตัวกันจัดตั้งวังมัจฉะขึ้นในหมู่บ้านเพื่อใช้ในกิจกรรมและงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในหมู่บ้าน ซึ่งจะได้เกิดความสะดวกและประหยัดค่าใช้จ่ายอีกด้วย ในปี พ.ศ. 2470 จึงได้มีการรวมตัวกันความเป็นมาของคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรั่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิติติ ย้อนไปถึง 3 รุ่นด้วยกัน โดยมีผู้ก่อตั้งในรุ่นแรก สมาชิกในวง ได้แก่ อาจารย์เพชร แสงอรุณ นายยา ธิราชพิชและญาติพี่น้อง ตั้งแต่ก่อนปี 2470 ในตอนนั้นอาจารย์เพชรเป็นหัวหน้าวง ตอนนั้นนายบุญลือ ข้าทอง มาขอฝากตัวเป็นลูกศิษย์และฝึกหัดตีฉาบ เครื่องดนตรีที่ใช้เล่น อาจารย์เพชร กลองหลอน กลองยี่ม มัจฉะ ซ้อง ฉิ่ง ฉาบ กรับ อาจารย์เพชรเล่นเป็นทุกเครื่อง และเป็นผู้สอนให้กับชาวบ้านที่สนใจในการรับงานสมัยนั้นราคาอยู่ 300 - 500 บาท การแต่งการในการแสดง กางเกงขายาวผ้าเสื้อลายดอก สีสันตามสบาย พัฒนาการของวังมัจฉะ คณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรั่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิติติ มีการสืบทอดต่อกันถึง 3 รุ่นด้วยกัน โดยมีผู้ก่อตั้งในรุ่นแรก เพชร แสงอรุณ พ.ศ. 2470 - พ.ศ. 2525 สมาชิกในวง ได้แก่ อาจารย์เพชร และครอบครัวตั้งแต่ก่อนปี 2470 ในตอนนั้นอาจารย์เพชรเป็นหัวหน้าวงเครื่องดนตรี

2. เพื่อศึกษาลักษณะทางดนตรีของวังมัจฉะคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรั่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิติติ พบว่า วังมัจฉะคณะลำดวนวัยใส เป็นการรวมตัวกันของผู้ที่มีความสนใจและมีใจรักในดนตรีโดยเครื่องดนตรีที่ใช้ผสมรวมวงในการบรรเลงแต่ตรงไม่มีรูปแบบกฎเกณฑ์ตายตัวขึ้นอยู่กับใครคนใดหรือชอบเครื่องดนตรีชิ้นใดก็จะนำเข้าไปผสมวงซึ่งทุกคนจะต้องมีเครื่องดนตรีประจำตัว รูปแบบ ของเสียงจึงมุ่งเน้นไปในด้านของความดังเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ไม่มีลักษณะของการประสานเสียงการประสมเสียงของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดในการผสมวงขาดความสัมพันธ์กันในรูปแบบของระดับเสียงสูง เสียงกลาง และเสียงต่ำ ซึ่งจะพบเห็นได้จากวังมัจฉะพื้นบ้านโดยทั่วไป ลักษณะการผสมวงมัจฉะคณะลำดวนวัยใส ยึดถือรูปแบบของงาน 2 ลักษณะ คือ การผสมวงที่ใช้บรรเลงในงานขบวนแห่ขบวนเป็น 1 ประเภท เพลงพิธีกรรม นำไปใช้ประกอบในขั้นตอนของพิธีกรรมและการบูชาครู มีการบรรเลงอยู่ด้วยกัน 1 เพลง เพลงไทยไม้สี่ นำไปใช้บรรเลงประกอบการแห่และให้ปัดันท้องเพลงโดยหยิบยกนำเพลงอื่น ๆ ที่สนุกสนานมาร่วมบรรเลงสั้น ๆ ติดต่อกันหลายเพลง ใช้ทำนองเพลงในการบรรเลงแนวทำนองเดียว ไม่มีการประสานเสียงในการบรรเลงระหว่างเครื่องดนตรี บันไดเสียงที่ใช้บรรเลงทางเมเจอร์ (Major) โดยยึดถือตามความถนัดของผู้บรรเลง

3. เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่ของวังมัจฉะคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรั่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิติติ พบว่า บทบาทหน้าที่ของวังมัจฉะคณะลำดวนวัยใส เป็นถือว่าเป็นดนตรีที่มีความสำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมใดเกิดขึ้นในหมู่บ้านวังมัจฉะคณะลำดวนวัยใสจะถูกนำเข้าไปใช้ประกอบในกิจกรรมนั้น ๆ อยู่ตลอดเวลา โดยมีบทบาทหน้าที่ทั้งในกิจกรรมด้านพิธีกรรมและกิจกรรมด้านความบันเทิงด้านพิธีกรรม วังมัจฉะคณะลำดวนวัยใส มีบทบาทหน้าที่ในการบรรเลงประกอบขั้นตอนต่าง ๆ ของพิธีกรรมเพื่อช่วยเสริมให้พิธีกรรมมีความสมบูรณ์ครบถ้วน พิธีกรรมมีความศักดิ์สิทธิ์ผู้ที่มาร่วมงานได้รับความเป็นสิริมงคล ด้านความบันเทิง มีบทบาทหน้าที่ที่ช่วยสร้างบรรยากาศภายในงานให้มีความคึกคักต่าง ๆ ด้าน

ความบันเทิง มีบทบาทหน้าที่ช่วยสร้างบรรยากาศภายในงานให้มีความสนุกสนาน เพลิดเพลินและสร้างความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันในพิธีกรรมนั้น ๆ ตลอดจน เป็นการเฉลิมฉลองหลังจากเสร็จสิ้นขั้นตอนของการประกอบพิธีกรรมวงม้งคละคณะ ลำดวนวัยใสมีบทบาทหน้าที่ในการรับใช้คนในสังคมบ้านคอรุ่ม

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องวงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรุ่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. สังคมไทยสมัยอดีต คนตรีที่ใช้บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ขึ้นมาใช้ในวิถีชีวิตของคนไทยมีอยู่ไม่กี่รูปแบบและอยู่ในขอบเขตที่จำกัด การเข้าถึงดนตรีในการรับฟังเพลงเข้าใจยากรูปแบบของเพลงมีความซับซ้อน ส่วนใหญ่จะเป็นดนตรีที่ใช้ประกอบอยู่ในขั้นตอนของพิธีกรรมและดนตรีที่ใช้บอกเวลาในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นสำคัญ วงม้งคละ เป็นดนตรีรูปแบบดั้งเดิมที่เกิดขึ้นในยุคสมัยนั้นโดยได้รับอิทธิพลมาจากดนตรีของชาวอินเดีย เริ่มเข้ามาสู่สังคมไทยในรูปแบบของวงขบวนแห่และได้พัฒนาไปสู่วงม้งคละ ในที่สุด จะเห็นได้ว่าวงม้งคละได้กระจายตัวอยู่ใน 3 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ สุโขทัย พิษณุโลก และอุดรดิตถ์ ภูมิภาคของประเทศไทยและได้เข้าสู่สังคมท้องถิ่นเป็นดนตรีอีกรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ความบันเทิงตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ตำบลคอรุ่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นจังหวัดที่มีวงม้งคละที่สำคัญในท้องถิ่นได้เข้าไปรับใช้บรรเลงในงานต่าง ๆ กันอย่างแพร่หลาย ในหมู่บ้านโดยเมื่อก่อนนั้นตำบลคอรุ่มมีวงม้งคละถึง 2 วง พอมาถึงในปัจจุบันเหลือเพียงวงเดียวที่ยังสืบทอดต่อกันมาจนเป็นที่นิยมของคนในท้องถิ่นในการจัดหางม้งคละไปใช้บรรเลงในงานต่าง ๆ ที่ได้จัดขึ้นในหมู่บ้าน จึงเป็นสาเหตุให้มีแนวคิดในการรวมตัวกันจัดตั้งวงม้งคละขึ้นในหมู่บ้านเพื่อใช้ในกิจกรรมและงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในหมู่บ้าน ซึ่งจะให้เกิดความสะดวกและประหยัดค่าใช้จ่ายอีกด้วยในปี พ.ศ. 2470 จึงได้มีการรวมตัวกันความเป็นมาของคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรุ่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ย้อนไปถึง 3 รุ่น ด้วยกัน โดยมีผู้ก่อตั้งในรุ่นแรก สมาชิกในวง ได้แก่ อาจารย์เพชร แสงอรุณ, นายยา ธิคาพิช และญาติพี่น้อง ตั้งแต่ก่อนปี 2470 ในตอนนั้นอาจารย์เพชรเป็นหัวหน้าวง ตอนนั้นนายบุญลือ ขำทอง มาขอฝากตัวเป็นลูกศิษย์ และฝึกหัดตีฉาบ เครื่องดนตรีที่ใช้เล่น อาจารย์เพชร กลองหลอน กลองยี่น ม้งคละ ฆ้อง ฉิ่ง ฉาบ กรับ อาจารย์เพชรเล่นเป็นทุกเครื่อง และเป็นผู้สอนให้กับชาวบ้านที่สนใจ ในการรับงานสมัยนั้นราคาอยู่ 300 - 500 บาท การแต่งการในการแสดง กางเกงขายาวผ้าเสื้อลายดอก สีสันตาม สบายพัฒนาการของวงม้งคละ คณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรุ่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ มีการสืบทอดด้วยกันถึง 3 รุ่น ด้วยกัน โดยมีผู้ก่อตั้งในรุ่นแรก เพชร แสงอรุณ พ.ศ. 2470 - พ.ศ. 2525 สมาชิกในวง ได้แก่ อาจารย์เพชร และครอบครัวตั้งแต่ก่อนปี 2470 ในตอนนั้นอาจารย์เพชรเป็นหัวหน้าวงเครื่องดนตรี

2. การแต่งกายของม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรุ่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์มี 2 แบบ ด้วยกัน 1) ชุดเดรส (ชุดทองกวาว) 2) การแต่งกายแบบนุ่งโจงกระเบน ซึ่งการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของวงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรุ่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ สอดคล้องกับแนวคิดเชิงประวัติศาสตร์ของฟรานซ์ โบแอส (Franz Boas) ได้เสนอแนวคิดแบบประวัติศาสตร์ไม่ได้เป็นวิธีการศึกษาวัฒนธรรมในแง่ของอดีตเท่านั้นมันเป็นวิธีการหลาย ๆ วิธีมารวมกัน เป็นการศึกษาถึงพัฒนาการของวัฒนธรรม ศึกษาวัตถุและเหตุการณ์ในแง่ของเวลาและสถานที่ เช่น วัฒนธรรมนั้น ๆ เกิดเมื่อไรและเกิดที่ไหน วัฒนธรรมที่เราเห็น ๆ อยู่ในปัจจุบันนี้กิจกรรมและงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในหมู่บ้าน ซึ่งจะให้เกิดความสะดวกและประหยัดค่าใช้จ่ายอีกด้วยใน 3 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง เรื่องการสืบทอดม้งคละในสถาบันอุดมศึกษาตามวิถีปราชญ์ชาวบ้านในภาคเหนือตอนล่างพบว่าทั้ง 3 จังหวัด ผู้เรียนต้องมีความสนใจในดนตรีม้งคละ สมควรที่จะเรียนการเปลี่ยนแปลงของวงม้งคละต้องเป็นลักษณะของพัฒนาการในเชิงปรับปรุงให้เข้ากับสังคมปัจจุบัน ซึ่งอนาคตของวงม้งคละนั้นไม่แน่นอนเพราะคนรุ่นใหม่ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมใหม่ ๆ มากขึ้น และยังคงรับใช้สังคมทั้งในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียงจากรุ่นสู่รุ่นจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ประเด็นสำคัญที่ส่งผลให้วงม้งคละคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรุ่ม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ มีความเข้มแข็งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปและมีการสืบทอดต่อกัน

มาเป็นเวลานานมีผลมาจากระบบการบริหารจัดการแบ่งผลประโยชน์จากการรับงานบรรเลงในสัดส่วนที่เท่ากันและแบ่งจัดเก็บเข้าส่วนกลางไว้ใช้ในกิจกรรมของส่วนรวมอย่างชัดเจนการวิเคราะห์ลักษณะทางดนตรีของวงม้งคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า วงม้งคณะลำดวนวัยใส เป็นการรวมตัวกันของผู้ที่มีความสนใจและมีใจรักในดนตรีโดยเครื่องดนตรีที่ใช้ผสมรวมในการบรรเลงตรงๆไม่มีรูปแบบกฎเกณฑ์ตายตัวขึ้นอยู่กับใครคนหรือชอบเครื่องดนตรีชิ้นใดก็จะนำเข้าไปผสมวงซึ่งทุกคนจะต้องมีเครื่องดนตรีประจำตัว รูปแบบของเสียงจึงมุ่งเน้นไปในด้านของความดังเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ไม่มีลักษณะของการประสานเสียงการประสมเสียงของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดในการผสมวงขาดความสัมพันธ์กันในรูปแบบของระดับเสียงสูง เสียงกลาง และเสียงต่ำ ซึ่งจะพบเห็นได้จากวงม้งคณะพื้นบ้านบ้านโดยทั่วไป ลักษณะการผสมวงม้งคณะลำดวนวัยใส ยึดถือรูปแบบของงาน 2 ลักษณะ คือ การผสมวงที่ใช้บรรเลงในงานขบวนแห่ท่งแบ่งเป็น 1 ประเภท เพลงพิธีกรรม นำไปใช้ประกอบในขั้นตอนของพิธีกรรมและการบูชาครู มีการบรรเลงอยู่ด้วยกัน 1 เพลง เพลงไทยไม้นำไปใช้บรรเลงประกอบการแห่และให้ปี่ตันทำนองเพลงโดยหยิบยกนำเพลงอื่น ๆ ที่สนุกสนานมาร่วมบรรเลงสั้น ๆ ติดต่อกันหลายเพลง ใช้ทำนองเพลงในการบรรเลงแนวทำนองเดียว ไม่มีการประสานเสียงในการบรรเลงระหว่างเครื่องดนตรี บันไดเสียงที่ใช้บรรเลงทางเมเจอร์ (Major) โดยยึดถือตามความถนัดของผู้บรรเลง ซึ่งมีความสอดคล้องกับสันติ ศิริขพันธ์ (2540) การวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพัฒนาการของดนตรีม้งคณะ ศึกษาลักษณะดนตรีรวมถึงการศึกษาพิธีกรรมและความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับดนตรีม้งคณะพบว่า ประกอบด้วยเครื่องดนตรี คือ ปี่ กลองม้งกละ กลองยี่น กลองหลอน ฆ้องกลองรำมะนา ฉาบล้อ ฉาบยี่น และกรับ รูปแบบการจัดของวงม้งคณะไม่มีรูปแบบใดเป็นมาตรฐานขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของนักดนตรี รูปแบบการบรรเลงจะเริ่มบรรเลงด้วยเพลงไม้นี่ ซึ่งถือว่าเป็นเพลงครูและต่อจากนั้นก็บรรเลงเพลงอื่น ๆ และก็จะจบด้วยเพลงไม้นี่เช่นกัน การสร้างเครื่องดนตรีม้งคณะ

3. บทบาทหน้าที่ของวงม้งคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรั่ม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ บทบาทหน้าที่ของวงม้งคณะลำดวนวัยใส เป็นถือว่าเป็นดนตรีที่มีความสำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมใดเกิดขึ้นในหมู่บ้านวงม้งคณะลำดวนวัยใสจะถูกนำเข้าไปใช้ประกอบในกิจกรรมนั้น ๆ อยู่ตลอดเวลา โดยมีบทบาทหน้าที่ทั้งในกิจกรรมด้านพิธีกรรมและกิจกรรมด้านความบันเทิงด้านพิธีกรรม วงม้งคณะลำดวนวัยใส มีบทบาทหน้าที่ในการบรรเลงประกอบขั้นตอนต่าง ๆ ของพิธีกรรมเพื่อช่วยเสริมให้พิธีกรรมมีความสมบูรณ์ครบถ้วน พิธีกรรมมีความศักดิ์สิทธิ์ผู้ที่มาร่วมงานได้รับความเป็นสิริมงคล ด้านความบันเทิง มีบทบาทหน้าที่ช่วยสร้างบรรยากาศภายในงานให้มีความคึกคักต่าง ๆ ด้านความบันเทิง มีบทบาทหน้าที่ช่วยสร้างบรรยากาศภายในงานให้มีความคึกคักสนุกสนาน เพลิดเพลินและสร้างความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกันในพิธีกรรมนั้น ๆ ตลอดจน เป็นการเฉลิมฉลองหลังจากเสร็จสิ้นขั้นตอนของการประกอบพิธีกรรมวงม้งคณะลำดวนวัยใสมีบทบาทหน้าที่ในการรับใช้คนในสังคมบ้านคอรั่ม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีหน้าที่นิยมตามหลักการแนวความคิดของมาลินอฟสกี (อ้างในยศ สันตสมบัติ, 2548, น.30-32) กล่าวว่า วัฒนธรรมทุกด้านมีหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ตอบสนองร่วมกันของสมาชิกทางสังคม ความต้องการทางด้านสังคมเพื่อใช้แก้ปัญหาขั้นพื้นฐาน เช่น การแบ่งงานกันทำการป้องกันภัย การควบคุมทางสังคม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ภาครัฐบาลควรจะมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์ศิลปะเพลงพื้นบ้านประเภทการบรรเลงวงม้งคณะ โดยการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องวงม้งคณะพื้นบ้านแก่ผู้สนใจอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นนิทรรศการ หรือการจัดประกวดการบรรเลงวงม้งคณะพื้นบ้านทั้งในระดับนักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไปให้แพร่หลายออกไป

1.2 สถาบันทางสังคมในท้องถิ่น ได้แก่ บ้าน วัด และโรงเรียน ควรจะเป็นสถาบันหลักที่จะสนับสนุนส่งเสริมและอนุรักษ์ ศิลปะการแสดงวงมโหรีพื้นบ้าน เช่นการเพิ่มบทบาทให้มีการบรรเลงมโหรีในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงการปลูกฝังเยาวชนให้หันมาสนใจที่จะฝึกหัดการบรรเลงดนตรีประเภทนี้ให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากโรคระบาดโควิด 19 หมดการแสดงมโหรีคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรุม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์น่าจะมีการแสดงดนตรีมากกว่าช่วงที่มีการระบาด จะทำให้ผู้วิจัยเดินทำได้สะดวกมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ เป็นอย่างดีด้วยความช่วยเหลือ และการให้คำปรึกษาจาก คณะอาจารย์ที่ปรึกษา ได้แก่ รศ.ประทีป นกปี ที่ให้คำแนะนำในทุกขั้นตอนที่ได้ทำการศึกษารายวิชาวิทยานิพนธ์สนับสนุนและเปิดโอกาสให้นำเสนอผลงานตลอดจนการเขียนรายงานทางวิชาการเพื่อนำเสนอผลงานวิจัย การตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของงานทุกอย่าง รวมทั้งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ หัวหน้าคณะวงมโหรีคณะลำดวนวัยใส ตำบลคอรุม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ ที่ให้ความช่วยเหลือ ขอกราบขอบพระคุณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนมทุกท่านที่ได้ให้การส่งสอนรายวิชาที่เป็นพื้นฐานในการศึกษาและทำงานวิจัยทางด้านดนตรีวิทยาให้คำแนะนำ และขอคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ ทุกท่านที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการศึกษาตลอดมาสุดท้ายผลอันจะเป็นประโยชน์ ความดีความงามทั้งปวง ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาวิทยานิพนธ์นี้

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี. (2560). *ประชุมบทความวิชาการดนตรี*. ขอนแก่น: โครงการตำราบัณฑิตศึกษา สาขาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาลัยขอนแก่น.
- ประทีป นกปี. (2544). มโหรีดนตรีวิถีชาวบ้าน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 8(1), 39-49
- ยศ สันตสมบัติ. (2548). *มนุษย์กับวัฒนธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2559). มโหรีนาถ ปี่พาทย์วังเก่า. *วารสารถนนดนตรี*, 1(5)
- สันติ ศิริขพันธ์. (2540). *วงมโหรีในจังหวัดพิษณุโลก*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล

บุคลากร

ประหยัด แก้วพุ่ม. (ผู้ให้สัมภาษณ์). ชีระพงษ์ ทัพอาจ (ผู้สัมภาษณ์). สถานที่องค์การบริหารส่วนตำบลคอรุม เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2565